



## СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА



### Економічна та продовольча безпека

спеціальність	051 Економіка С1 Економіка та міжнародні економічні відносини	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	Економіка	факультет	економічних відносин та фінансів
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	глобальної економіки

#### ВИКЛАДАЧ

#### Антощенкова Віталіна Володимирівна



Вища освіта – спеціальність «Економіка підприємства»

Науковий ступінь – доктор економічних наук, 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Вчене звання - професор кафедри глобальної економіки.

Досвід роботи –19 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка більше 20 методичних розробок;
- досвід роботи у складі міжнародних проєктів, досвід викладання в Akademia WSB (WSB University) with its registered office in Dąbrowa Górnicza;
- авторка та співавторка 300 публікацій (в тому числі, 8 публікації що індексуються у Scopus/WoS);
- співавторка 24 тематичних публікацій;
- учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон	0668674663	електронна пошта	vitalina.tiaxntusg@gmail.com vitalina.tiaxntusg@btu.kharkov.ua	дистанційна підтримка	Moodle
---------	------------	------------------	---	-----------------------	--------

## ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

<b>Мета</b>	Вивчення та розуміння проблем економічної стійкості та безпеки в контексті продовольчого сектору. Це може охоплювати аналіз економічних чинників, які впливають на продовольчу безпеку, а також розгляд стратегій та політик, спрямованих на забезпечення стабільності у цій сфері.
<b>Формат</b>	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота, дискусія.
<b>Специфічні результати навчання</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Уміти пояснювати основні терміни та поняття, пов'язані з економічною та продовольчою безпекою, включаючи їх значення та вплив на суспільство.</li> <li>• Визначати та аналізувати основні виклики та загрози, що впливають на економічну та продовольчу безпеку на національному та глобальному рівнях.</li> <li>• Виконувати оцінку ефективності державних і міжнародних політик щодо забезпечення продовольчої безпеки та розробляти власні рекомендації.</li> <li>• Уміння проектувати стратегії та програми для забезпечення економічної та продовольчої безпеки з урахуванням екологічних і соціальних аспектів.</li> <li>• Здійснювати оцінку економічних ризиків, пов'язаних із продовольчою безпекою, і пропонувати рішення для їх мінімізації.</li> <li>• Використовувати міждисциплінарні знання для аналізу комплексних питань, пов'язаних із економічною та продовольчою безпекою.</li> <li>• Вміти ефективно комунікувати результати аналізу та рекомендації, використовуючи докази та обґрунтування наукових досліджень.</li> <li>• Формувати навички, які дозволять працювати в державних органах, міжнародних організаціях або приватному секторі, що займається питаннями продовольчої і економічної безпеки.</li> </ul>
<b>Обсяг і форми контролю</b>	3 кредити ECTS (90 годин): 12 годин лекції, 18 годин практичні заняття, 60 годин самостійна робота; модульний контроль (2 модулі); підсумковий контроль – диференційований залік
<b>Вимоги викладача</b>	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
<b>Умови зарахування</b>	згідно з навчальним планом

## ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

<b>Компетенції</b>	<p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p>	<b>Програмні результати навчання</b>	<p>ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p> <p>ПРН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.</p> <p>ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.</p>
--------------------	--	--------------------------------------	--

**СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)**

Лекція 1.	Основні аспекти економічної безпеки	Практичне заняття (ПЗ) ПЗ 1	Суть і цілі економічної безпеки держави. Індикатори економічної безпеки держави. Концепція національної безпеки України. Національні інтереси та загрози економічній безпеці України.	Самостійна робота	Опрацювати основні поняття продовольчої безпеки та скласти їх короткі визначення. Проаналізувати Глобальний індекс продовольчої безпеки (Global Food Security Index) за останній рік та скласти аналітичну довідку. Ознайомитися з основними міжнародними організаціями у сфері продовольчої безпеки (FAO, WHO, WFP) та підготувати короткий огляд їхньої діяльності. Написати есе (1-2 сторінки) на тему: "Основні виклики продовольчої безпеки у XXI столітті". Підготувати презентацію про досвід однієї країни щодо забезпечення продовольчої безпеки.
Лекція 2.	Тіньова економіка як загроза економічній безпеці країни	ПЗ 2	Поняття "тіньової економіки". Причини глобалізації тіньових відносин в Україні. Поняття, структура та методи оцінювання обсягів тіньової економіки в наукових розробках вітчизняних та західних учених. Складові елементи тіньової економіки.	Самостійна робота	Вивчити основні положення національного законодавства України щодо продовольчої безпеки. Ознайомитися з міжнародними стандартами НАССР, ISO 22000 та Codex Alimentarius і підготувати коротке порівняння. Проаналізувати політику ЄС або США у сфері продовольчої безпеки та написати короткий огляд. Підготувати порівняльну таблицю законодавчих актів України та міжнародних норм щодо безпечності харчових продуктів. Виконати тестове завдання на перевірку знання основних нормативних документів.

Лекція 3.	Система економічної безпеки держави	ПЗ 3	<p>Основні поняття у сфері системи економічної безпеки держави.  Суб'єкти та об'єкти забезпечення національної безпеки держави.  Загальнодержавне забезпечення економічної безпеки.  Недержавні суб'єкти забезпечення економічної безпеки держави.  Механізм забезпечення економічної безпеки держави</p>	<p>Роль економічної безпеки у забезпеченні стабільності держави: Аналіз важливості економічної безпеки для загальної стабільності та процвітання країни.  Структура та компоненти системи економічної безпеки: Огляд основних складових та механізмів системи економічної безпеки держави.  З Аналіз загроз економічній безпеці держави: Вивчення різноманітних загроз, таких як фінансові кризи, терористичні атаки, глобальні кризи тощо.  Роль державних інституцій у забезпеченні економічної безпеки: Дослідження ролі уряду, центрального банку та інших державних органів у забезпеченні економічної безпеки.  Міжнародне вимірювання економічної безпеки: Вивчення впливу міжнародних факторів та міжнародної співпраці на економічну безпеку держави.</p>
Лекція 4.	Продовольчі системи та їх стійкість	ПЗ 4	<p>Аналіз продовольчих ланцюгів постачання: від виробництва до споживача.  Розгляд механізмів забезпечення продовольчої стійкості в агропромислових комплексах.  Визначення втрат і харчових відходів у продовольчих системах: розробка шляхів їх мінімізації.  Практичне дослідження: оцінка локального продовольчого ринку з погляду стійкості.  Дискусія: Як можна збалансувати індустріалізацію продовольчих систем та екологічну безпеку?</p>	<p>Дослідити основні етапи продовольчого ланцюга постачання та скласти його схему.  Ознайомитися з сучасними методами зменшення харчових відходів та скласти рекомендації для домогосподарств.  Проаналізувати систему забезпечення продовольчої безпеки в Україні та визначити її сильні та слабкі сторони.  Дослідити роль локального фермерства у забезпеченні продовольчої стійкості та підготувати короткий реферат.  Підготувати аналітичний огляд про ефективність різних моделей продовольчих систем у світі.</p>

Лекція 5.	Зовнішньоекономічна безпека України	ПЗ 5-6	<p>Поняття зовнішньоекономічної безпеки України.</p> <p>Членство України у міжнародних організаціях.</p> <p>Експортна безпека України.</p> <p>Імпортна безпека України</p>	<p>Вплив глобалізації на зовнішньоекономічну безпеку України: Аналіз наслідків глобалізаційних процесів для економічної безпеки країни.</p> <p>Зовнішньоторговельні відносини України та їх вплив на економічну безпеку: Дослідження ролі зовнішньоторговельних відносин у забезпеченні економічної стабільності.</p> <p>Інвестиційна привабливість України та її вплив на зовнішньоекономічну безпеку: Аналіз інвестиційного клімату та його впливу на економічну безпеку країни.</p> <p>Залежність від енергетичних постачань та її вплив на зовнішньоекономічну безпеку: Вивчення ризиків, пов'язаних з енергетичною залежністю України та можливих шляхів зменшення цієї залежності.</p> <p>Міжнародна торговельна політика України та її вплив на економічну безпеку: Розгляд стратегій та політики України в міжнародній торгівлі та їх роль у забезпеченні економічної безпеки.</p>
Лекція 6.	Особливості продовольчої безпеки України в сучасних умовах .	ПЗ 7	<p>Вплив економічної ситуації на продовольчу безпеку України.</p> <p>Проблема забезпечення продовольчої безпеки України в сучасних умовах</p>	<p>Аналіз стану продовольчої безпеки в Україні: проблеми та виклики: Огляд поточного стану продовольчої безпеки в Україні, ідентифікація основних проблем та викликів.</p> <p>Вплив економічних та політичних факторів на продовольчу безпеку України: Аналіз впливу економічних та політичних чинників, таких як військові конфлікти, економічна нестабільність та інші, на продовольчу безпеку країни.</p> <p>Роль сільського господарства у забезпеченні продовольчої безпеки: Дослідження внеску сільського господарства в Україні у забезпечення продовольчої безпеки та його перспективи.</p> <p>Технологічні інновації та їх роль у підвищенні продовольчої безпеки: Вивчення впливу технологічних інновацій, таких як сучасні методи обробки землі,</p>

				генетично модифіковані організми тощо, на продовольчу безпеку України. Імпортозаміщення та його роль у забезпеченні продовольчої безпеки: Аналіз стратегій імпортозаміщення та їх впливу на стабільність продовольчого ринку України.
		ПЗ 8-9	<p>Оцінка взаємозв'язку між продовольчою безпекою та Цілями сталого розвитку ООН.</p> <p>Дослідження інновацій у сільському господарстві та харчовій промисловості (вертикальне фермерство, альтернативні білки, безвідходне виробництво).</p> <p>Розробка екологічно безпечних методів ведення агробізнесу.</p> <p>Практичне завдання: створення проєкту сталого продовольчого забезпечення для певного регіону.</p> <p>Обговорення майбутніх перспектив та викликів продовольчої безпеки в умовах глобалізації.</p> <p>Економічна та продовольча безпека в контексті сталого розвитку</p>	<p>Ознайомитися з Цілями сталого розвитку ООН, пов'язаними з продовольчою безпекою, та скласти їх короткий опис.</p> <p>Дослідити роль інноваційних технологій (вертикальне фермерство, альтернативні білки) у забезпеченні продовольчої безпеки.</p> <p>Підготувати аналітичний огляд про вплив агропромисловості на навколишнє середовище.</p> <p>Розробити рекомендації щодо впровадження принципів сталого розвитку у продовольчій системі.</p> <p>Написати есе на тему: "Яким має бути майбутнє продовольчих систем для забезпечення глобальної продовольчої безпеки?"</p>

## ОСНОВНА ТА ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Монографія. Житомир: Полісся, 2004. С. 348–359.
2. Гура В.В. Формування механізму попередження та протидії корупції в системі забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання: дисертація доктора філософії. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 270 с.
3. Стратегія сталого розвитку: підручник / В.М. Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд. За редакцією професора В.М.Боголюбова. К.: ВЦ НУБПУ, 2018. 446 с.
4. Коленда Н.В., Черчик Л.М., Гаврилук О.Ю. Соціо-еколого-економічна безпека та її вплив на відтворення населення: монографія. Луцьк: Терен, 2013. 288 с.
5. Економічна безпека підприємства: [ підручник ] / [А. М. Дідик, О. Є. Кузьмін, О. Л. Ортинський, Г. В. Козаченко, Ю. С. Погорелов, О. В. Ілляшенко, та ін.]; за заг. ред. А. М. Дідика. Львів: НУ «Львівська політехніка», ТзОВ «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019, - 624с.
6. Руда М. Продовольча безпека : навч. посібн. / Марія Руда Електрон. дан. Київ : Яроченко Я. В., 2024. 294 с.

Додаткова література

1. Офіційний сайт FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) – [www.fao.org](http://www.fao.org)
2. Офіційний сайт ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я) – [www.who.int](http://www.who.int)
3. Офіційний сайт Європейського агентства з безпеки харчових продуктів (EFSA) – [www.efsa.europa.eu](http://www.efsa.europa.eu)
4. Глобальний індекс продовольчої безпеки (Global Food Security Index) – [www.foodsecurityindex.eiu.com](http://www.foodsecurityindex.eiu.com)
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України – [www.minagro.gov.ua](http://www.minagro.gov.ua)
6. Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України <https://me.gov.ua/>
7. Сайт Міністерства закордонних справ України. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-yes>
8. Сайт Урядового офісу з питань євроатлантичної <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>
9. Онегіна В.М., Антощенкова В.В. Основи глобальної продовольчої безпеки. «Духовність особистості: методологія, теорія і практика». Volume 1 2023. С.140-149. DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2022-103-1-6-140-149>.
10. Антощенкова В.В. Системи та механізми інноваційного розвитку підприємств галузі тваринництва в системі управління продовольчою безпекою. Монографія. Харків: Друкарня Мадрид. 2021 р., 340 с.

## СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

## НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.